

Piraterij, private beveiliging en wapenexport

Campagne **tegen** Wapenhandel

Kantoor Amsterdam
Anna Spenglerstraat 71
1054 NH Amsterdam
tel/fax 020 6164684

Kantoor Groningen
Postbus 7007
9701 JA Groningen
tel 050 3133247

info@stopwapenhandel.org
bank 39.04.07.380
www.stopwapenhandel.org

Colofon

Uitgave: Campagne tegen Wapenhandel, juli 2013

Samenstelling: Mark Akkerman

Eindredactie: Wendela de Vries

Inleiding

Hoewel het aantal aanvallen van piraten vorig jaar fors afnam, van 439 aanvallen in 2011 naar 297 in 2012, blijft het de vraag hoe bescherming tegen piraterij vorm gegeven moet worden.¹ Brandpunt van deze discussie in Nederland is de vraag of reders bewapende private beveiligers in moeten kunnen huren. Vooralsnog is dit verboden, maar minister van Defensie Hennis-Plasschaert heeft aangekondigd hierin verandering te willen brengen.² Het nog geldende verbod weerhoudt meerdere Nederlandse beveiligingsbedrijven er niet van nu al gewapende beveiliging tegen piraterij aan te bieden, noch Nederlandse reders om gewapende private beveiliging in te huren. En terwijl de regering een aantal wapenexportvergunningen weigerde voor geweren en munitie voor gewapende beveiligers, kunnen vele (vaak niet-dodelijke) wapens voor piraterijbestrijding vanuit Nederland hun weg naar klanten in het buitenland vinden, omdat er geen exportvergunning voor nodig is.

Discussie over private gewapende beveiliging

Eind april 2013 kondigde de regering een wetswijziging aan om in bepaalde gevallen het inzetten van gewapende particuliere beveiligers op koopvaardij schepen mogelijk te maken. De precieze invulling en randvoorwaarden zijn nog niet bekend, maar het zou gaan om een aanvulling op de zogenaamde VPD's (Vessel Protection Detachments), teams van gewapende mariniers, die Defensie zelf aanbiedt.

Deze koerswijziging volgt op een jarenlange discussie tussen regering, politici en belangengroepen. In december 2012 bevestigde minister Hennis-Plasschaert nog dat zij de lijn van haar voorganger Hillen zou voortzetten en zou vasthouden aan het verbod op gewapende private beveiliging van schepen tegen piraterij.³ Wel kondigde zij toen al aan dat internationale ontwikkelingen tot een andere afweging zouden kunnen leiden.⁴ Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie schreef enkele maanden daarvoor: "Gewapende particuliere beveiligers aan boord van schepen onder Nederlandse vlag ter zelfverdediging tegen piraterij zijn niet toegestaan. Het is een overtreding van de wet, een strafbaar feit, om zulke mensen aan boord van onder Nederlandse vlag varende koopvaardij schepen te hebben."⁵

De druk om private gewapende beveiliging op schepen toe te staan werd echter steeds groter. Belangenorganisaties als de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders (KNVR), het Verbond van Verzekeraars en vakbond voor werknemers in de maritieme sector Nautilus, drongen aan op een wetswijziging. Ze "vragen [...] de regering aanvullend private gewapende beveiliging mogelijk te maken om de bemanning, schip en

¹ International Maritime Bureau, Piracy falls in 2012, but seas off East and West Africa remain dangerous, says IMB, press release, 16 January 2013

² Nieuwsblad Transport, Kabinet staat bewapende beveiligers op schepen toe, 27 april 2013

³ ANP, Hennis wil ook geen particuliere beveiligers, 13 december 2012

⁴ Tweede Kamer, 35e vergadering, 13 december 2012, ongecorrigeerd verslag

⁵ Ministerie van Defensie, Beantwoording Kamervragen Van Bommel (SP) over het illegaal aanwezig zijn van gewapende beveiligers aan boord van Nederlandse schepen, Aanhangsel Handelingen, nr. 130, 24 september 2012

lading in alle gevallen te kunnen beveiligen.”⁶

Ook Clingendael, het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen, pleitte voor de mogelijkheid van gewapende private beveiliging. Bibi van Ginkel, mede-auteur van het rapport 'State or private protection against maritime piracy', vond dat “de huidige situatie [...] onhoudbaar [is]”: “De ons omringende landen zien allemaal in dat het beter is om gecertificeerde private beveiligers dit werk te laten doen. Die zijn sneller, goedkoper en ook prima te controleren. Nederland raakt geïsoleerd.”⁷

Opvallend is, dat de logistieke belangenorganisatie EVO en de Nederlandse Vereniging van Kapiteins ter Koopvaardij (NVKK) juist tegenstanders waren van het toestaan van gewapende beveiligers op schepen. Volgens EVO is “[i]nzet van private bewakers slechts symptoombestrijding die de kans op escalatie van geweld vergroot en het zeetransport structureel duurder maakt”. Ook denkt EVO dat “[c]ommerciële beveiligingsbedrijven [...] er immers niet bij gebaat [zijn] de bron van het gevaar aan te pakken.”⁸ “Er dreigt een vicieuze cirkel waarbij wapens aan boord alleen maar agressievere piraten opleveren”, aldus NVKK-bestuurslid Henri L'Honoré Naber.⁹

De NVVK sprak zich ook consequent uit tegen het bij de kapitein van een schip leggen van de eindverantwoordelijkheid voor geweldgebruik door private beveiligers. Als de aangekondigde wetswijziging die gewapende private beveiligers toestaat in werking treedt, wil de NVVK dat deze beveiligers dan onder toezicht van Defensie gaan opereren.¹⁰

Beveiligingsbedrijven

In de praktijk blijkt het nog geldende verbod op gewapende private beveiliging op schepen al regelmatig genegeerd of omzeild te worden. In augustus 2012 gaven verschillende Nederlandse reders tegenover het NRC toe dat ze allang gebruik maken van gewapende beveiligers aan boord van hun schepen. Daar voegden ze aan toe: “Serieuze bedrijven willen geen Nederlandse schepen meer beschermen als de Staat dit niet toestaat. Zo worden we in de armen van de rambo's gedreven.”¹¹

Veel beveiligingsbedrijven zijn zich ook op maritieme beveiliging gaan storten of zijn zelfs specifiek voor dat doel gestart. Daaronder zijn tenminste elf bedrijven die niet verhullen dat ze gewapende beveiligingsteams kunnen verzorgen. Ze bieden dit openlijk aan op hun websites.

Het eerste bedrijf dat hiermee het nieuws opzocht was Schütz & Swart, dat inmiddels is opgegaan in Nedrisk. Het bedrijf kondigde in april 2011 aan daadwerkelijk gewapende beveiligers op schepen in te gaan zetten. Om de Nederlandse wet te omzeilen ging een hiervoor van de Zweedse marine aangekocht schip onder Britse vlag varen.¹² Het bewuste

⁶ Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders, Militaire beveiliging goedkoper door gebruik drijvend depot, persbericht, 5 februari 2013

⁷ Emilie van Outeren, 'Mariniers zijn traag en duur', interview met Bibi van Ginkel, onderzoeker Clingendael, NRC Handelsblad, 20 februari 2013

⁸ EVO, EVO: 'Kabinet volgt juiste koers in antipiraterijbeleid', persbericht, 13 juni 2012, <http://www.evo.nl/site/kabinet-volgt-juiste-koers-in-anti-piraterijbeleid>

⁹ Jan Spoelstra, Altijd en overal bescherming tegen piraten, Maritiem Nederland, nr. 10, december 2012

¹⁰ Telegraaf, Kapiteins willen rol Defensie bij beveiliging, 13 mei 2013

¹¹ Emilie van Outeren, Piraterij: "Wapens? Wij beschermen onze schepen", NRC Handelsblad, 2 augustus 2012

¹² http://www.beveiligingnieuws.nl/nieuws/12856/Nederlandse_beveiligers_gaan_op_piratenjacht.html; http://www.schutz-swart.com/index.php/case_study

schip werd publiekelijk gepresenteerd in Vlaardingen, in samenwerking met het bedrijf MSS, dat apparatuur tegen piraterij levert.¹³ Sandfirden Technics uit Den Oever voerde een servicebeurt en aanpassingen aan het schip uit.¹⁴

De door de overheid toen nog zo ongewenste inzet van gewapende beveiligers ten spijt werkt Schütz & Swart ook voor diverse overheidsorganen, waaronder het Ministerie van Buitenlandse Zaken.¹⁵

Nederlandse beveiligingsbedrijven die gewapende beveiliging voor schepen aanbieden (Voor zover via informatie op internet te achterhalen)	
Arxal Risk Management (Nijmegen) ¹⁶	Mastermind Security (Breda) ¹⁷
Bureau Maritime Security (Groningen) ¹⁸	Nedrisk (Made) ¹⁹
ESS&SA (Amsterdam Zuid-Oost) ²⁰	Private Security Service (Voorburg) ²¹
G4S ²²	QPO MSC (Voorschoten) ²³
IMSA (Epe) ²⁴	Shore & Offshore Security (Breukelen) ²⁵
Maritime Security Solutions (Rotterdam) ²⁶	

Wie de klanten van deze beveiligingsbedrijven zijn, wordt meestal niet bekend gemaakt of hoogstens in zeer algemene termen. ESS&SA mag sinds oktober 2012 schepen die onder Panamese vlag varen beveiligen tegen piraterij.²⁷ Geen klein bier, want ruim 20% van wereldvloot in tonnage vaart om financiële redenen onder Panamese vlag.²⁸ Bureau Maritime Security vermeldt dat “hoofdzakelijk Noord-Europese en Scandinavische rederijen” klanten zijn.²⁹

Het bedrijf SecDoc Security uit Middelburg richt zich specifiek op bemiddeling tussen reders en beveiligers.³⁰ Het presenteert zich hierbij als aanbieder van “[a]rmed protection services.” Eigenaar William van Amstel zegt: “Als een reder bescherming wil, heeft hij die meestal gisteren nodig”, en speelt daarmee in op het vaak gehanteerde argument dat het aanvragen van gewapende bescherming door de marine teveel tijd kost.³¹

¹³ <http://www.schutz-swart.com/sigi/>

¹⁴ <http://www.sandfirden.nl/ecast1.html>

¹⁵ <http://www.schutz-swart.com/index.php/testimonials>

¹⁶ <http://www.arxalriskmanagement.com/nl/maritime-security>

¹⁷ <http://mastermindsecurity.nl/cms/uploads/224-12-08-2010.pdf>

¹⁸ http://www.bureaumaritimesecurity.com/team_weaponsD.html

¹⁹ <http://nedrisk.com/beveiligingspersoneel/maritieme-beveiliging/>

²⁰ <http://www.ess-sa.eu/security-teams.html>

²¹ <http://privatesecurityservice.nl/maritime-security/>

²² <http://www.g4s.nl/nl-NL/media%20trefpunt/News/2013/06/04/Gewapende%20beveiligers%20tegen%20piraterij/>

²³ <http://www.qpo-msc.com/index.php/nl/diensten-1>

²⁴ <http://www.imsa.biz/nl/project/security-team>

²⁵ <http://www.privateequityopportunities.com/equity-opportunity/shore-and-offshore-security-investment-in-further-growth-of-raising-star-in-026124>

²⁶ <http://defensieweblog.blogspot.nl/2012/08/list-of-maritime-security-companies.html>

²⁷ <http://www.ess-sa.eu/news/pressrelease.html>

²⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Goedkope_vlag

²⁹ <http://www.bureaumaritimesecurity.com/indexD.html>

³⁰ <http://www.secdoc.org>

³¹ Emilie van Outeren, Piraterij: "Wapens? Wij beschermen onze schepen", NRC Handelsblad, 2 augustus 2012

Bewapening

Wapens krijgen de beveiligers op verschillende manieren in handen. Shore & Offshore Security laat weten dat het wapens huurt van overheden of commerciële partijen “who hold a Weapon Export license and an End-Users-Certificate.”³² Het is natuurlijk de vraag wat een eindgebruikersverklaring nog waard is, wanneer de beoogde eindgebruiker de wapens vervolgens verhuurt aan een andere partij.

Ook is het niet ongebruikelijk dat een beveiligingsteam ongewapend aan boord stapt en er vervolgens na enige tijd varen een klein bootje met wapens langszij komt. Deze niet-geregistreerde, illegale wapens worden dan voor aankomst weer overboord gegooid, zo beweert een anonieme medewerker van een beveiligingsbedrijf.³³

Hoewel deze handelswijze uiteraard verboden is, zeker in relatie tot het nog door de Nederlandse overheid gehanteerde verbod op private gewapende beveiliging van schepen, lijkt het dat hen in de praktijk geen strobreed in de weg gelegd wordt. In antwoord op Kamervragen van GroenLinkser Arjan El Fassed liet toenmalig minister van Defensie Hans Hillen (CDA) slechts weten: “Het Openbaar Ministerie beziet of de signalen uit de media over de inzet van bewapende private beveiligers op schepen varende onder Nederlandse vlag aanleiding geven tot strafvorderlijk optreden.”³⁴

Exportvergunningen geweigerd

In 2011 weigerde de overheid zes keer een vergunning voor de export van geweren en munitie voor particuliere beveiligers. Het ging om voorgenomen uitvoer naar Djibouti voor het bedrijf Dolphin Services, van de daar gevestigde Franse zakenman Bruno Pardigon, en naar Kenia voor het al genoemde bedrijf QPO-MSA.³⁵ Het Ministerie van Economische Zaken meldde hierbij: “Bij de voorgenomen uitvoer van wapens voor particuliere beveiligers die op bepaalde zeeroutes schepen willen bewaken, speelt altijd wel het omleidingsrisico, omdat doorgaans voorzien is dat de wapens in het buitenland worden opgeslagen en daar risico's mee gemoeid zijn, maar zeker zo belangrijk is dat de Nederlandse regering geen voorstander is van gewapende particuliere beveiliging aan boord van schepen.”³⁶

Zonder exportvergunning

Er vindt echter wel degelijk export ten behoeve van gewapende piraterijbestrijding plaats, mede omdat voor lang niet alles een exportvergunning nodig is. Het gaat dan vaak om niet-dodelijke wapens.

³² <http://www.privateequityopportunities.com/equity-opportunity/shore-and-offshore-security-investment-in-further-growth-of-raising-star-in-026124>

³³ Roel Pauw, 'Clandestien Nederland beveiligen', NOS, 21 februari 2013

³⁴ Tweede Kamer, Beantwoording Kamervragen van het lid El Fassed (GroenLinks) aan de minister van Defensie over het bericht dat Nederlandse reders toch bewapende beveiligers inzetten, ondanks een wettelijk verbod, Aanhangel Handelingen nr. 131, 24 september 2012

³⁵ Jean Guisnel, Une entreprise privée au secours de la souveraineté des États, Le Point.fr, 1 juni 2012

³⁶ Het Nederlandse wapenexportbeleid in 2011, Rapportage over de uitvoer van militaire goederen van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie en de minister van Buitenlandse Zaken mede namens de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, oktober 2012

Het Rotterdamse MSS heeft een uitgebreid aanbod aan anti-piraterij-middelen. Zo introduceerde dit bedrijf het Sea Lase lasersysteem op de Nederlandse markt. Dit laserkanon wordt vooral aanbevolen voor het bestrijden van "Somalische piraten". Het zou over een afstand van vier kilometer een afschrikwekkende en misselijkmakende werking hebben. MSS schermt ermee dat voor dit wapen geen exportvergunning nodig is. En het bedrijf weet er ook nog wel wat andere toepassingen voor: "Los van de maritieme inzet bij piraterij bestrijding is de SeaLase uitstekend te gebruiken door politie eenheden bij het aanpakken van relschoppers en andere groepen die gedirigeerd moeten worden."³⁷ Hetzelfde bedrijf heeft met de SMU100 nog een laserwapen in huis: "De SMU100 laser ontnemt het zicht en is effectief tot op afstanden van 1.000 meter." Bijkomend voordeel: "De SMU100 kan zelfs door ongeofende wetshandhavers en militairen op een effectieve en verantwoorde wijze worden gebruikt." MSS noemt het een "humaan afschrikingsmiddel" dat "een prima middel is in de strijd tegen Somalische piraten."³⁸ Voor de uitvoer van dit laserwapen is eveneens geen vergunning nodig.³⁹ MSS ook de Nederlandse leverancier van de 'MAXA BEAM', een draagbare schijnwerper met een effectief bereik van 3.500 meter: "De MAXA BEAM© heeft een zogenaamde 'strobe' functie waardoor het zoeklicht verandert in een 'non-lethal weapon'. De MAXA BEAM© werkt desoriënterend en schakelt het zicht van de tegenstander (tijdelijk) uit."⁴⁰ Ook de Xtech Group uit Schiedam heeft een non-lethal oplossing tegen piraterij. Een hogedruk-waterkanon, gemaakt door het Zuidkoreaanse bedrijf Tanktech, moet piraten uit de buurt van het schip houden.⁴¹ Surcom (Rheden) levert 'long range acoustic devices' (LRAD), die geluidsgolven boven de pijngrens uitzenden.⁴² Ecotax, uit het Noord-Brabantse Willemstad, adverteert met een "speciaal Anti Piraten Systeem ontwikkeld voor schepen die gevaarlijke gebieden moeten doorkruisen. Aan de reling van het schip worden demontabele kunststof steunen aangebracht waarop de Roest Vast Stalen detectie keten wordt aangebracht. [...] Hierop verder bordurend hebben we meerdere oplossingen bedacht, zoals een heet water ringleiding om het schip of krachtige waterjets."⁴³ Bij dat laatste wordt een hogedruk waterstraal gecreëerd om schepen op afstand te houden. BBA Pumps uit Doetinchem levert hiervoor de hogedruk spuitpompsets.⁴⁴ Het P-Trap-systeem werd ontwikkeld door Westmark BV (Leusden) en in de markt gezet door Vecom Marine (Maassluis): "De P-trap creëert een veiligheidsgebied rondom het schip met drijvende lijnen die de propellers van de piratenboten blokkeren."⁴⁵ Daarmee wordt de motor buiten werking gesteld, waardoor het piratenschip zal stranden. Het systeem wordt onder meer gebruikt door het transportbedrijf Dockwise, bij het varen door de Golf van Aden.⁴⁶

³⁷ <http://www.ezpress.eu/news/15898/Laser-kanon-gaat-strijd-aan-met-Somalische-piraten>

³⁸ http://www.ezpress.eu/main.php?mode=mr_show&id=24015

³⁹ http://www.beveiligingnieuws.nl/nieuws/15827/SMU100_laserwapen_ook_geschiedt_voor_beveiligers.html

⁴⁰ <http://www.ezpress.eu/news/13848/Wapen-tegen-relschoppers-en-piraten>

⁴¹ http://www.xtechgroup.org/manuals/jet_gun.pdf

⁴² <http://www.surcom.nl/weapon-systems-and-solutions/>

⁴³ <http://www.ecotaxbeveiligingstechniek.nl/toepassingen/piraterij-beveiliging>

⁴⁴ <http://www.bbapumps.com/nl/nieuws/cat/projecten/post/pompen-anti-piraterij/>

⁴⁵ <http://www.proeftuinmaritiemeinnovatie.nl/artikel/de-p-trap>; <http://www.vecom-group.com/nl/2012/03/24/p-trap-anti-piracy-system/>

⁴⁶ <http://westmarkbv.com/?id=123>

Andere bedrijven hebben producten in de aanbieding die op andere wijzen een veiligheidsgebied rond een schip kunnen creëren. Het Almeerse GEA Bloksma leverde boilers voor een door het Australische bedrijf Secure-Marine ontworpen heet-water-scheepsbeveiligingssysteem. Dit systeem legt een watergordijn van 80°C rond het schip om piraten op afstand te houden. Wetering Rotterdam werd gecontracteerd om de systemen op schepen te installeren.⁴⁷ High Risk Solutions uit Beverwijk werkt dan weer met mist voor het zogenaamde White Safe. Bij een proef werden “een aantal mistgeneratoren geplaatst die ervoor zorgen dat het hele schip ongeveer 7 dagen in de mist gehouden wordt. Met de bemanning veilig in de panic room, hebben de piraten slechts twee opties, vertrekken of wachten tot ze gearresteerd worden.”⁴⁸

Het gebruik van veel niet-dodelijke wapens bevindt zich internationaal gezien in een juridisch vacuüm. De Britse onderzoeksgroep Omega Research Foundation stelde in 2011: “Clear and appropriate international standards on the selection and use of less lethal equipment are needed more than ever.”⁴⁹ De United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) wees eerder al op het gevaar van het ontstaan van een mini-wapenwedloop tussen piraten en hun potentiële doelwitten, waarbij het teveel gebruik maken van of dreigen met niet-dodelijke wapens leidt tot “well-funded pirates employing ever more aggressive tactics in response.”⁵⁰

Het is zorgelijk dat voor alle bovengenoemde niet-dodelijke wapens blijkbaar geen exportvergunning nodig is. In een aantal gevallen, zoals de een mistgordijn opwerpende White Safe, is er sprake van een dermate defensieve en passieve handeling dat voorstelbaar is dat deze zonder vergunning verkocht mag worden. Bij offensievere systemen, die (tijdelijk) letsel kunnen veroorzaken, zoals laser- en geluidsgolvenwapens, zijn hierbij echter grote vraagtekens te zetten.

Schepen

In november 2012 kocht het Russische beveiligingsbedrijf Moran Security Group de Urker kotter UK167. Het schip zal gebruikt worden voor bescherming tegen piraterij en gaan dienen als moederschip voor een bestaande vloot beveiligingsschepen. In Den Helder en op Malta werd het schip omgebouwd en bewapend, om daarna de nieuwe standplaats in Djibouti in te nemen. Vandaar worden patrouilles uitgevoerd op de Indische Oceaan.⁵¹ De verkopers, twee Urker broers, gingen met het schip mee om de nieuwe bemanning wegwijs te maken.⁵² Ook zou hen aangeboden zijn om onder contract te gaan werken bij Moran Security.

Moran Security is geen onbesproken bedrijf. In oktober 2012 werd een onder Nederlandse vlag varend schip van Moran Security gestopt door de Nigeriaanse autoriteiten omdat de Russische bemanning werd verdacht van wapensmokkel. Aan boord bevonden zich meerdere automatische vuurwapens en meer dan 8.500 stuks munitie.⁵³ Begin 2013 werd

⁴⁷ [http://www.gea-bloksma.com/Latest-News.257.0.html?&cHash=509850264b&tx_ttnews\[tt_news\]=148](http://www.gea-bloksma.com/Latest-News.257.0.html?&cHash=509850264b&tx_ttnews[tt_news]=148)

⁴⁸ <http://www.highrisksolutions.nl/mistbeveiliging>

⁴⁹ Neil Corney, Less lethal systems and the appropriate use of force, Omega Research Foundation, May 2011

⁵⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, The globalization of crime: a transnational organized crime threat assessment, Vienna, June 2010

⁵¹ Ben Provoost, Urker kotter UK 167 gaat piraten vangen, Reformatorisch Dagblad, 21 november 2012

⁵² <http://www.visserijnieuws.nl/nieuws/8126-uk-167-naar-russisch-beveiligingsbedrijfbescherming-tegen-piraterij.html>

⁵³ Telegraaf, Nigeria stopt schip onder Nederlandse vlag, 23 oktober 2012

de bemanning, ondanks pogingen van Rusland om hen vrij te krijgen, door de marine overgedragen aan de politie voor verdere vervolging, waarna een rechtszaak gestart werd.⁵⁴

Ook de grote scheepsbouwer Damen is actief in het exporteren van schepen voor piraterijbestrijding. De Offshore Patrol Vessels-serie, waarvan schepen al geleverd werden aan bijvoorbeeld Angola, Honduras, Indonesië en Vietnam, wordt specifiek als geschikt voor anti-piraterijmissies gepresenteerd.⁵⁵ De Regional Director Africa van het bedrijf stelde dat er een grote markt voor anti-piraterij schepen is, vooral in oostelijk Afrika. Zo zou Damen tien schepen van het type Sea Axe geleverd hebben voor counter-piraterij missies in die regio.⁵⁶

Damen was ook in de race voor een miljoenenorder van vier patrouilleschepen voor de marine van Oman, te gebruiken voor piraterijbestrijding. Deze werd echter voor de neus van het bedrijf weggekaapt door Singapore Technologies Marine, ondanks een 'privébezoekje' van koningin Beatrix aan de sultan van Oman, nadat een officieel staatsbezoek afgelast was vanwege de ontwikkelingen rond de Arabische lente.⁵⁷ Thales Nederland is een belangrijke subcontractor van Singapore Technologies bij deze opdracht, het levert sensoren en combat management systemen voor de schepen.⁵⁸

TenCate Advanced Armour is wereldwijd een belangrijke leverancier van bepantsering, onder meer voor schepen. Daartoe behoren bijvoorbeeld de Deense Absalon-klasse ondersteuningsschepen, die voor de Afrikaanse kust anti-piraterijmissies uitvoeren.⁵⁹ Eind mei 2013 haalde TenCate een vervolgorde binnen, voor het leveren van specifieke bepantsering om schutters aan boord van dezelfde klasse schepen te beschermen tijdens anti-piraterijoperaties.⁶⁰

Bewapening panacee tegen piraterij?

Hoewel er gezwaaid wordt met de positieve resultaten van gewapende beveiliging, zijn er ook deskundigen die de vraag stellen of gewapende beveiliging wel werkt. Zij wijzen bijvoorbeeld op het gevaar van escalatie, waarbij de piraten steeds gewelddadiger methoden en middelen zullen inzetten, en van verschuiving, zowel geografisch als richting onbewapende schepen. Ook het handelen van gewapende beveiligers, vooral zij die afkomstig zijn van private bedrijven, is niet onomstreden. Mogelijk (te) snel overgaan tot geweldgebruik zou escalatie in de hand werken. Misschien niet slecht voor de bewuste bedrijven, die de vraag naar hun diensten zien groeien, maar bepaald geen wenselijke ontwikkeling.

Daarnaast is het de vraag of 'piraterijbestrijding' niet soms als dekmantel dient voor andere motieven. Nikolas Gvosdev, professor in 'national security studies' aan het US Naval War College, merkt bijvoorbeeld op dat piraterijbestrijding door landen als

⁵⁴ Reuters, Nigeria to charge Russian sailors with arms smuggling, 9 January 2013; Alexei Lyakhov and Olga Denisova, Russian sailors face life imprisonment in Nigeria, The Voice of Russia, 21 February 2013

⁵⁵ Damen News, Offshore Patrol Vessels in demand as piracy threat continues, No. 15, 2011

⁵⁶ Guy Martin, Damen growing African presence, defenceWeb, 1 November 2012

⁵⁷ Tjabel Daling, Damen Shipyards ziet order Oman naar concurrent in Singapore gaan, Financieel Dagblad, 26 juni 2012, Teun Lagas, Oman krijgt straks zijn marineschepen wel, Trouw, 9 maart 2011

⁵⁸ Thales, Thales lands contract for Omani Patrol Vessels, 17 July 2012

⁵⁹ <http://www.tencate.com/news/2011/TenCate-Advanced-Armour-delivers-protective-armour-for-Danish-frigates.aspx>

⁶⁰ http://www.tencate.com/emea/advanced-armour/news/Esbern_Snare.aspx

argument gebruikt wordt voor groeiende militaire aanwezigheid op belangrijke zeetransportroutes, om toegang tot deze routes zeker te stellen.⁶¹

Sam Bateman, Professorial Research Fellow aan het Australian National Centre for Ocean Resources and Security van de Universiteit van Wollongong beaamt dit en wijst er daarnaast op dat piraterij in tijden van bezuinigingen in feite een geschenk is voor, met name Westerse, marines. Zij kunnen deze bedreiging breed uitmeten en daarmee proberen extra geld binnen te halen.⁶²

Mede deze belangen op de achtergrond lijken ervoor te zorgen dat de nadruk eenzijdig ligt op piraterijbestrijding en gewapende beveiliging. Er is veel minder aandacht voor de oorzaken van het fenomeen, die desondanks vaak goed aanwijsbaar zijn. Het brandpunt van de hedendaagse piraterij, Somalië, is een schoolvoorbeeld van het samenkomen van factoren die overgaan tot piraterij stimuleren: armoede, een verscheurd land, illegale visserij en afvaldumping (niet in de laatste plaats vanuit het rijke Westen), piraterij als een van de weinige manieren om goed te verdienen in een verder armoedige economie en als belangrijke inkomstenbron voor radicaal-islamistische groepen.⁶³

In dit licht bezien zijn er vraagtekens te zetten bij de door de regering uitgezette koers van het toestaan van gewapende private beveiligers op schepen, als onderdeel van een beleid waarin piraterijbestrijding met repressieve middelen centraal staat. Zeker wanneer dit niet op z'n minst samengaat met het wegnemen van pushfactoren voor het overgaan tot piraterij, een ruimhartig ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en het leveren van bijdragen aan samenlevingsopbouw en geweldsvermindering in de betreffende landen.

⁶¹ Peter Apps, More than piracy drives naval buildup, Washington Post, 24 October 2010

⁶² Sam Bateman, Sea piracy: some inconvenient truths, Disarmament Forum, no. 2, 2010

⁶³ Miles G. Kellerman, Somali piracy: causes and consequences, Student Pulse, Vol. 3 – no. 09, 2011

Recente publicaties van de Campagne tegen Wapenhandel

- **Guns, Debt and Corruption: Military spending and the EU crisis**, april 2013, factsheet (i.s.m T.N.I.)
- **Analyse Nederlandse wapenexport 2011**, december 2012
- **Militarisering van security**, november 2012
- **Beleggingen pensioenfondsen in kernwapens**, oktober 2012
- **Duurzame energie voor duurzame vrede**, september 2012, factsheet (i.s.m. Peakoil Nederland)
- **Nederlandse export van dual-use goederen in kaart gebracht**, juli 2012
- **Alternatief jaarverslag wapengigant EADS**, mei 2012
- **Brochure Europa en de wapenhandel: van exportcontrole tot industriebeleid**, voorjaar 2012
- **Lessons from MENA – Appraising EU transfer of military and security equipment to the Middle East and North Africa**, november 2011 (i.s.m. Universiteit Gent en Saferworld)
- **Introductie Nederlandse wapenhandel**, oktober 2011, factsheet
- **European technology arming the world - European Aeronautic Defence and Space Company EADS**, mei 2011
- **Vrij verkeer - Nederlandse wapendoorvoer onder de Algemene Douanewet**, januari 2011
- **De opkomst van de nieuwe huurling. Over private diensten in de militaire- en veiligheidssector**, januari 2011

Zonder donateurs geen Campagne tegen Wapenhandel

**Steun ons met een gift op rekening 39 04 07 380
t.n.v. Campagne tegen Wapenhandel, Amsterdam**